

WARSZTAT REFLEKSYJNY - ewaluacja wewnętrzna PODSUMOWANIE

Cel: bieżąca analiza efektów zrealizowanych dotychczas zadań w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Kierowanego przez Społeczność (LSR) na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis-Rozwój przez Tradycję” oraz działań animacyjnych i aktywizacyjnych prowadzonych w roku 2020.

Data przeprowadzenia warsztatu refleksyjnego	15.02.2021 r.- 26.02.2021	W warsztacie uczestniczyli:	formuła on-line																		
			<table border="1"> <tr><td>Członkowie LGD</td><td align="center">x</td></tr> <tr><td>Członkowie Zarządu LGD</td><td align="center">x</td></tr> <tr><td>Członkowie Rady LGD</td><td align="center">x</td></tr> <tr><td>Członkowie organu kontroli wewnętrznej LGD</td><td></td></tr> <tr><td>Pracownicy LGD</td><td align="center">x</td></tr> <tr><td>Inni mieszkańcy obszaru objętego LSR</td><td align="center">x</td></tr> <tr><td>Inne podmioty obszaru objętego LSR</td><td align="center">x</td></tr> <tr><td>Przedstawiciele ZW</td><td align="center">x</td></tr> <tr><td>Przedstawiciele innych LGD</td><td></td></tr> </table>	Członkowie LGD	x	Członkowie Zarządu LGD	x	Członkowie Rady LGD	x	Członkowie organu kontroli wewnętrznej LGD		Pracownicy LGD	x	Inni mieszkańcy obszaru objętego LSR	x	Inne podmioty obszaru objętego LSR	x	Przedstawiciele ZW	x	Przedstawiciele innych LGD	
Członkowie LGD	x																				
Członkowie Zarządu LGD	x																				
Członkowie Rady LGD	x																				
Członkowie organu kontroli wewnętrznej LGD																					
Pracownicy LGD	x																				
Inni mieszkańcy obszaru objętego LSR	x																				
Inne podmioty obszaru objętego LSR	x																				
Przedstawiciele ZW	x																				
Przedstawiciele innych LGD																					

1.	Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?	Realizacja zadań animujących i integrujących została w części zawieszona ze względu na wystąpienie siły wyższej (pandemia COVID-19). Plan działania został dostosowany do panującej sytuacji i zadania były realizowane w stopniu możliwym do realizacji.
----	--	---

Pytania uzupełniające:

a)	Jeżeli nie to czy poziom realizacji może negatywnie wpłynąć na realizację celów LSR?	ND.
----	--	-----

b)	Jakie można wskazać przyczyny odstępstw od planu?	<p>Główną przyczyną odstępstwa od planu wdrażania LSR na rok 2020 jest pandemia COVID-19. Negatywny wpływ na realizację planu miały następujące czynniki: długi okres weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy, skomplikowane zasady wdrażania i realizacji projektów, rezygnacje beneficjentów, niski poziom wyprzedzającego finansowania/zaliczka, spadek bieżącej działalności. W przypadku rozwoju przedsiębiorczości LGD Wnioskodawca nie podjął uzupełnień na etapie weryfikacji wniosku przez Urząd Marszałkowski co skutkowało pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia. W ramach konkursu na infrastrukturę na etapie oceny przez Urząd Marszałkowski zostały wycofane 4 wnioski, W przypadku konkursu na działania rewitalizacyjne LGD ogłaszała konkursy, projekty były wybierane, jednak następowały (nie winy, czy wezwania LGD) rezygnacje. LGD podejmowała na bieżąco czynności zaradcze (aktualizowano harmonogramy ogłaszania konkursów)</p> <p>W przypadku działań z zakresu aktywizacji i animacji społecznej tzw. granty EFS LGD ogłosiła w roku 2020 2 konkursy, jeden na aktywizację społeczno-zawodową - w ramach konkursu została podpisana 1 umowa z Grantobiorcą drugi na aktywizację społeczną wybrano 14 wniosków. Pomimo działań promocyjnych, doradczych nie wykorzystano zaplanowanych alokacji tych konkursów. LGD kolejne konkursy będzie na bieżąco ogłaszała w roku 2021 i latach kolejnych.</p>
----	---	--

c)	<i>Jakie działania można podjąć, by uniknąć ich w kolejnym roku?</i>	Zwiększona promocja działań, większa liczba spotkań, szkoleń z zakresu zasad ubiegania się o wsparcie, dostosowanie zadań do panujących obstrzeżeń.
2.	W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie?	<p>Wielu Wnioskodawców ma problemy ze zrozumieniem skomplikowanych procedur oraz dokumentów i z tego wynika ich słabe przygotowanie.</p> <p>W przypadku dokumentacji naborowej dla działań z PROW, w szczególności w zakresie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej, wymaganych jest bardzo dużo dodatkowych dokumentów, których uzyskanie w czasach pandemii było utrudnione. Wnioski nieuzupełnione w terminie lub wycofane powodowały, że wnioski wybrane przez LGD które miały prowadzić do osiągnięcia konkretnych wskaźników nie dochodziły do realizacji. To zmniejszyło poziom planowanych w naborach wskaźników. Ze względu na rozbudowany proces przyznawania wsparcia - wniosek składany do LGD, oceniamy przez Urząd, uzupełnianie wniosku o elementy, o których na etapie składania Wnioskodawcy nie wiedzieli powoduje rezygnacje z podpisanymi umów, powoduje przesunięcia w realizacji zadań. Często następowały przesunięcia w terminach na składanie wniosków o płatność ostateczną, co powoduje, że nie można uznać że zadanie zostało zrealizowane. Jakość składanych wniosków w przypadku przygotowanie ich przez osoby fizyczne lub podmioty, które pierwszy raz ubiegają się w wsparcie są gorszej jakości, często nie zawierają kluczowych załączników. Wnioskodawcy z góry liczą na możliwość dwukrotnego uzupełnienia. Wiedzę tę otrzymują podczas doradztwa, podczas spotkań szkoleń, gdzie przekazywane są zasady i warunki ubiegania się o wsparcie, zasady rozliczania otrzymanego wsparcia.</p> <p>LGD każdorazowo przed każdym konkursem organizuje spotkania/szkolenia z zakresu zasad ubiegania się o wsparcie. Ponadto można skorzystać z bezpłatnego doradztwa świadczonego przez pracowników biura LGD. Ponadto wnioski często składane są przez osoby, podmioty, które nie skorzystały z doradztwa, nie brały udziału w spotkaniach, szkoleniach.</p>

Pytania uzupełniające:

a)	<p><i>W jakich obszarach tematycznych jakość wniosków jest zadowalająca, a w których budzi wątpliwość?</i></p>	<p>Wnioski przedkładane przez podmioty z doświadczeniem, np. JST są obarczone mniejszym, zerowym ryzykiem odrzucenia, pomniejszenia kosztów kwalifikowalnych. Zawierają obowiązkowe załączniki. Podmioty te uzupełniają wniosek, zostają podpisane umowy, nie ma problemu z rozliczeniem, w tym ze zrozumieniem całego procesu otrzymywania wsparcia za pośrednictwem LGD.</p> <p>Inne podmioty, w tym osoby fizyczne, często nie są w stanie sobie poradzić z całym procesem przyznawania dotacji- zbyt krótki termin na uzupełnienie, zbyt duży zakres do uzupełnienia, często podczas drugiego uzupełnienia wskazywane są nowe uchybienia. Zbyt duża szczegółowość zawartych informacji we wnioskach o powierzenie grantu w przypadku wystąpienia siły wyższej skutkuje koniecznością wydawania opinii dot. zmian we wniosku/umowie. W 2020 roku LGD wydało 34 opinie, które wiązały się ze zmianą wniosku/umowy/załączników do umowy.</p> <p>Doradztwo pracowników biura LGD opiera się na instrukcjach, rozporządzeniu, które w roku 2020 zostało zmienione, jednak wzory wniosków i instrukcje nie zostały dostosowane do tych zmian. Doradztwo prowadziło się w sposób utrudniony, jak i samą weryfikację wstępną wniosku. Wnioskodawcy mieli trudności w uzupełnieniu pewnych sekcji bo Instrukcja wskazywała na inne rozwiązanie aniżeli samo rozporządzenie. Podpowiedzi LGD często nie były brane pod uwagę, bo Wnioskodawca chciał wypełnić wniosek zgodnie z instrukcją, która była niedostosowana. Takie podejście mogło zmniejszyć poziom ufania do LGD. To LGD ogłasza konkurs na nieaktualnych dokumentach.</p> <p>Rozbudowany, powtarzający się Biznesplan powoduje, że Wnioskodawca w wielu sekcjach opisuje to samo i przy tym wprowadza coraz to nowsze zapisy, które na etapie weryfikacji okazują się rozbieżne – następuje wiele wezwań do wyjaśnień rozbieżności. Wiele sekcji na etapie ubiegania się o dofinansowanie jest niepotrzebnych. Takie dane każda firma winna sobie tworzyć po tym jak już zaczyna funkcjonować, np. analiza ryzyka, konkurencji, działania promocyjne.</p> <p>Obszary budzące wątpliwość: oddziaływanie na środowisko, zakres projektów grantowych w ramach EFS - kwalifikowalność uczestnika, zadania możliwe do realizacji w ramach poszczególnych typów, wybranie formy opodatkowania i konstruowanie na tej podstawie całego biznesplanu, zakres wymaganych załączników, pozyskanie pewnych załączników w zbyt krótkim czasie np. zaświadczenie z ZUS, KRUS, brak umów użyczenia.</p> <p>Ponadto wnioski często składane są przez osoby, podmioty, które nie skorzystały z doradztwa, nie brali udziału w spotkaniach, szkoleniach.</p>
b)	<p><i>Jeżeli jakość w pewnych obszarach budzi wątpliwość, czy może odbić się na realizacji celów LSR?</i></p>	<p>Najwięcej wątpliwości budzą projekty grantowe wdrażane w ramach EFS. Ze względu na panujące obostrzenia większość projektów została odroczone do realizacji w czasie, co bezpośrednio ma wpływ na realizację wskaźników Rozbudowane procedury i formularze wniosków oraz załączników, zmiany podejścia do niektórych kwestii związanych z ich wdrażaniem może zagrażać osiągnięciu celów LSR.</p>
c)	<p><i>Co można zrobić by podnieść jakość wniosków?</i></p>	<p>W celu podniesienia jakości wniosków wg przeprowadzonej ankiety wskazano 4 podstawowe aspekty takie jak: korzystanie z doradztwa prowadzonego przez LGD, bardziej szczegółowe zapoznanie się wnioskodawców z dokumentacją konkursową, korzystanie ze szkoleń/spotkań podnoszących kwalifikacje /wiedzę/ umiejętności, zwiększenie kontaktu z biurem LGD w celu weryfikacji.</p>

3.	W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?	Kryteria wyboru projektów powodują, że wdrażane są zadania, które realizują wizję LSR - potrzebne, zasadne, racjonalne, budujące pewną przestrzeń, przyszłość, niwelujące pewne obszary, budujące pewne obszary. Są one dla Wnioskodawców czytelne, jasne. Rada LGD nie ma trudności w dokonywaniu ocen. Są one zero-jedynkowe, co pozwala unikać sytuacji protestów Wnioskodawców. Kryteria były w procesie konsultacji społecznych zmienione- zmiany dotyczyły doprecyzowania, tak by były one jeszcze bardziej czytelne.
----	---	---

Pytania uzupełniające:

a)	Czy są jednoznaczne, obiektywne, czy pozwalają wybrać najlepsze wnioski?	Kryteria są jasne, czytelne, konkretne. Są zero-jedynkowe. Kryteria odpowiadają na potrzeby LSR, tj. pozwalają wybrać takie projekty, które realizują wskaźniki, politykę zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska, niwelują bezrobocie, wspierają gospodarkę produktu lokalnego, wspierają osoby należące do grupy defaworyzowanej.
----	--	--

b)	Czy wnioskodawcy zgłaszają wątpliwości odnośnie kryteriów, jakie?	Potrzebę zmiany pewnych zapisów, doprecyzowania albo usunięcia kryteriów, które na rzecz LSR nie wnoszą nic dotychczas proponowali Zarząd LGD, pracownicy biura, w oparciu o doświadczenia z poprzednich konkursów. Wszelkie wątpliwości wyjaśniane, rozwiewane są podczas doradztwa. Sposób weryfikacji spełnienia danego kryterium jest tak napisany, że nie ma większych problemów z ich spełnieniem. Rolą kryteriów jest wybrać projekty, które pozwolą realizować założenia LSR. Nie mniej jednak biuro LGD i Zarząd na bieżąco monitorują proces wdrażania LSR i dokonują zmian kryteriów po naborach, jeśli uznają że nie spełniły one swojej roli, lub że sytuacja społeczno-gospodarcza zmieniła się na tyle, że należy zmienić punkty ciężkości np. sytuacja na lokalnym rynku pracy; czy koszty prowadzenia działalności gospodarczej.
----	---	---

c)	Co można zrobić, żeby poprawić katalog kryteriów?	Nie ma potrzeby zmian, chyba, że warunki tego wymagają.
----	---	---

4.	W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?	Wybrane projekty realizują LSR w stopniu zadowalającym - minimalne założenia zostały osiągnięte, środki są dysponowane w sposób płynny, zostają podpisywane umowy. Została rozwinięta przedsiębiorczość - w 2020 r. podpisano 9 umów na podejmowanie działalności, 1 umowę z zakresu rozwoju przedsiębiorczości. Środki wypłacane są na bieżąco. W przypadku projektów grantowych wdrażanych w ramach EFS dużym zagrożeniem może się okazać osiągnięcie wskaźnika podstawowego, ze względu na specyfikę projektu i sposób monitorowania tego wskaźnika, oraz problemy z realizacją zaplanowanych projektów ze względu wprowadzone obostrzenia spowodowane pandemią COVID-19, problemy z rekrutowaniem osób z grupy docelowej, niskie zainteresowanie udziałem. Na obszarze LGD jest mała ilość organizacji pozarządowych, które projekty takie mogłyby wdrażać. Z zakresu projektów grantowych podpisano w 2020 r. 23 umowy. LGD ogłasza na bieżąco konkursy. Projekty współpracy z innymi LGD - realizowane są zgodnie z założeniami.
----	--	--

Pytanie uzupełniające:

a)	<i>Jakie zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej nastąpiły i mogą mieć wpływ na dezaktualizację LSR?</i>	LSR opracowywana był a w roku 2015, w oparciu o dane z 2013, 2014. Sytuacja społeczno-gospodarcza przez ostatnie lata na obszarze LSR gwałtownie się zmieniła, spowodowane jest to głównie rozwinięta pomocą społeczną. Mniej osób chętnych do pracy. Brak osób z grupy docelowej w ramach realizacji projektów grantowych w ramach EFS. Istotny wpływ ma również pandemia COVID-19, która od 13 marca 2020 r. wprowadziła szereg ograniczeń, obostrzeń i zakazów.
----	---	--

b)	<i>Czy widać zróżnicowania potrzeb między poszczególnymi gminami? Jakie i jak można na nie zareagować?</i>	Tak. Największe zainteresowanie jest wśród gmin, które wchodzi w skład LGD od początku jej powstania - większe zainteresowanie w zakresie konkursów, jak i samego udziału w zadaniach aktywizująco-animujących. Ponadto w przypadku gm. Grudziądz i Chełmno ze względu na zamieszkanie wokół większych miast zauważa się większe zainteresowanie, spowodowane pewnie większym zamieszkiwaniem wokół tych miast. Zróżnicowanie to wynika po prostu ze specyfiki obszaru - działania promocyjne docierają w tym samym czasie - za pośrednictwem strony www, portalu społecznościowego FB, za pośrednictwem Koordynatorów- lokalnych animatorów, którzy jednakowe wiadomości dystrybuują na terenie gmin, na tablicach ogłoszeń na stronach www gmin.
----	--	--

5.	Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?	LGD przyjęło system wskaźników określony przez Instytucje Zarządzające PROW i RPO WK-P oraz dodało własne dotyczące działań animacyjnych i aktywizujących LGD. W ocenie LGD system jest wystarczający na potrzeby badania efektywności LSR.
----	--	---

Pytania uzupełniające:

a)	<i>Czy zbierane dane są wiarygodne, a źródła trafne?</i>	LGD zbiera dane bezpośrednio od Beneficjentów/Grantobiorców oraz uczestników działań LGD. Dane są wiarygodne, a źródła trafne. Dane nt. środków wypłaconych, podpisanych umów LGD uzyskuje również z Wydz. RLKS, DROW. Nie następują to jednak regularnie.
----	--	--

b)	<i>Jeśli nie to jakie zmiany można wprowadzić na tym etapie?</i>	Przekaz z UM na bieżąco danych dot. zawartych umów, rozwiązanych, rezygnacji we wskazaniu poszczególnych wskaźników, w tym tych, które są niezbędne do opracowania Sprawozdania, np. liczby zatrudnionych kobiet, liczby zatrudnionych mężczyzn. Często kwota projektu w toku przetargu powoduje że nastąpiły tzw. oszczędności poprzetargowe i kwota zadania ulega zmianie - ogólnie: większy przekaz na lini SW-LGD.
----	--	--

6.	Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?	W ocenie LGD tak. Proces jest jedno opisany. Są znane wzory poszczególnych dokumentów, które trafią do ZW, do Wnioskodawcy, zostaną w LGD. Proces jest jasny, przejrzysty choć skomplikowany. LGD jest zobowiązana do weryfikacji wniosku, wzywa Wnioskodawcę, po czym proces ten powtarzany jest w ZW. Wnioskodawcy często nie rozumieją dlaczego. Zakres weryfikacji wstępnej został niepotrzebnie rozbudowany, być może niepoprawnie jest interpretowany bo LGD wzywa w zakresie do którego nie ma kompetencji, wiedzy i kwalifikacji a ponadto ma ograniczony czas: 60 dni na cały proces oceny (w tym na wezwania!), co w takim wypadku jest zdecydowanie niewystarczające. LGD prowadzi inne działania poza oceną wniosków, i czas z góry narzucony często powoduje, że LGD podejmują decyzję o odrzuceniu innych zadań.
----	--	--

Pytanie uzupełniające:

a)	Jakie zmiany można wprowadzić w procedurach na tym etapie by podnieść ich użyteczność?	Rezygnacja z wzywania do uzupełnień/przedkładania wyjaśnień na poziomie LGD. Wezwania takie i tak prowadzi UM. Takie "podwójne" wezwania są często przyczyną zniechęcenia do ubiegania się o wsparcie.
----	--	--

7.	Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?	Biuro LGD organizuje spotkania informacyjne przed każdym naborem, a także jeśli jest taka potrzeba organizowane są dodatkowe szkolenia np. z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej, ABC małej firmy. W godz. pracy biura świadczone jest bezpłatne doradztwo - przygotowywanie wniosków i ich rozliczanie, pracownicy biura świadczą pomoc w dokonywaniu uzupełnień, czasem nawet rejestracji firm, opracowywania wniosków pism np., do Starostwa, ZUS, KRUS. Poprzez działania zwiększa się wiedza nt. zakresu zadań wdrażanych w ramach LSR. Organizowane są fora np. dla lokalnych liderów, z zakresu przedsiębiorczości, dla KGW, Zadania animacyjne i integracyjne zostały odroczone w części. Przeprowadzono akcje promocyjne on-line aby pobudzić aktywność wśród mieszkańców obszaru.
----	--	---

8.	a) Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?	Większa liczba plakatów w terenie, większa liczba szkoleń, spotkań, dostosowanie zadań do panujących obostrzeń.
----	---	---

9.	Inne zagadnienia związane z procesem realizacji LSR	Zwiększenie liczby spotkań na linii ZW-LGD, raporty miesięczne tak by móc na bieżąco monitorować stopień osiągnięcia założeń LSR. Szybsza weryfikacja WOP z zakresu wdrażania kosztów bieżących i animacji finansowanych z EFS, by nie stracić płynności finansowej i móc wdrażać zadania w terminie zaplanowanym a nie w terminie kiedy LGD ma środki na koncie, szkolenia tematyczne z EFRR, EFS, PROW, jedno miejsce, gdzie umieszczone będą aktualne teksty jednolite rozporządzeń, interpretacje.
----	---	--

10.	Sposób wykorzystania rekomendacji	Podczas wdrażania zadań, w tym szczególnie tych z zakresu aktywizacji i animacji, gdyż to one mają bezpośredni wpływ na realizację wdrażania LSR- mobilizują, informują, kierują.
-----	-----------------------------------	---